

SANTIAGO VILANOVA

Periodista, escriptor i consultor ambiental

«L'emergència climàtica a Catalunya. Revolució o col·lapse» (Edicions 62) és l'últim llibre d'aquest ecologista de pedra picada, cofundador el 1983 del partit Els Verds-Alternativa Verda, que a més va ser director de l'etapa cogestionària del «Diari de Barcelona» i de la revista «Userda» i diputat uns mesos en la passada legislatura.

«El parc eòlic de Roses pot donar l'electricitat de tot Girona»

Lluís Busquets i Grabulosa

Nat a Olot (1947), poca gent pot presentar una fulla de serveis en pro de l'ecologia com ell. Sota el títol «Una Sola Terra», ha promogut onze simposis internacionals (Barcelona, 1989-2010), cinc Jornades Internacionals d'Ecologia Marina i Medi Ambient (Palafugell, 2001-09), quatre Jornades d'Energies Renovables (La Bisbal d'Empordà, 2002-2008), set Jornades Internacionals de Vulcanologia (Olot, 1995-2008). Ha organitzat i participat en jornades i trobades internacionals en pro del Medi Ambient. Carles Puigdemont el cridà el 2017 a la llista de Junts com a ecologista «històric» i va entrar al Parlament al final de la legislatura en substitució d'un altre diputat. Entre els seus llibres, *El combat ecologista a Catalunya* (1979), *Leconacionalisme* (1981), *Lonada ecològica* (1991) i *L'Estat ecològic* (2013).

Vostè va ser un pioner en el periodisme i en l'activisme ecologista en defensa del territori. El recordo en lluites en pro de la zona volcànica de la Garrotxa, dels aiguamolls de l'Empordà, contra les mines d'urani, la tèrmica de Cercs, l'enverinament de les nostres aigües i camps, o les centrals nuclears d'Ascó i Vandellòs. En aquells anys no eren prou comprensos. Per això el 1983 va confundar el partit Alternativa Verda i va dirigir la revista ecologista *Userda*? La revista *Userda*, el Col·lectiu de Periodistes Ecologistes i el partit Alternativa Verda van ser estructures alternatives d'informació i acció política per donar suport i credibilitat als grups i entitats de defensa del territori. Si haguessin progressat un partit verd amb representació parlamentària, estic segur que haurien contribuït a tenir un model energètic més autosuficient i just.

Jordi Pujol, a qui en el llibre titlla de «cli-

«S'ha de produir una revolució urgent de la nostra relació completa amb la Natura o anem directes al col·lapse ecològic»

«Pujol era partidari de la nuclearització, herència del franquisme, i era un escèptic sobre el paper de les renovables»

«Hem acabat a la cua en renovables i patim una forta dependència de les energies fòssils amb un cost de més 10.000 milions anuals per importar-les»

matoescèptic», va ser el primer president autonòmic a crear una conselleria de Medi Ambient el 1991, un any abans de la Cimera de Rio. Del mateix any és l'Institut Català d'Energia. Vist que energia i medi ambient són indestriables, com s'explica que avui siguem la nació més endarrerida de l'Estat espanyol en implantació de parcs solars i eòlics? El pes de l'urani, del petroli i del gas segueix essent dominant en el consum d'energia primària. El 55% de la producció elèctrica es genera mitjançant els reactors nuclears. Pujol era partidari de la

nuclearització, herència del franquisme, i era un escèptic sobre el paper de les energies renovables. Considerava que era tornar a l'era preindustrial. Ara hem acabat a la cua en renovables i patim una forta dependència de les energies fòssils amb un cost de més 10.000 milions anuals per importar-les.

En els darrers temps no hem tingut cap departament de Medi Ambient, però molts organismes: el Consell Assessor del Desenvolupament Sostenible és de 1998; el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica del 2001; la Comissió Interdepartamental del Canvi Climàtic del 2006; l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic del 2007... Vol dir que això no es un regne de Taifes? Més aviat diria que és una disbaixa de competències. Hi ha moltes estructures de govern relacionades amb el medi ambient i l'energia que es juxtaposen i s'anul·len amb eficàcia i eficiència. Un exemple l'he comprovat essent diputat. En el Parlament hi ha tres comissions: Territori, Medi Ambient i Sostenibilitat i Transició Energètica. Amb la de Transició Energètica seria suficient.

Tindrem revolució o tindrem col·lapse? S'ha de produir una revolució urgent de la nostra relació completa amb la Natura o anem directes al col·lapse ecològic. «És trist pensar que la Natura ens parla i el gènere humà no l'escolta», deia Victor Hugo en el seu temps. Aquesta és una revolució que afecta el sistema productiu industrial i agrícola i que ha de ser concertada.

Repsol, en els seus anuncis, parla d'economia circular i de treballar, amb l'ajuda dels fons europeus «Next Generation», sobre l'hidrogen verd i la captura de CO2. Repsol, que practica l'«ecowashing», invertirà 6.000 milions en projectes que aspiren a rebre ajuts d'aquests fons, especialment d'energies renovables i hidrogen verd. Els «Next Generation» poden acabar a mans de les grans energètiques i del sector digital com el 5G, que tenen altres mitjans financers privats per introduir-se en el mercat.

Una gran part d'aquests fons haurien de servir per sanejar i regenerar el territori.

Els lobbies del petroli (Exxon, Shell, Total...) pugnen pels cotxes de combustió. Els ecologistes pels cotxes elèctrics, d'hidrogen o solars. Per quin dels tres es decanta? Els cotxes solars, que funcionen amb cèl·lules fotovoltaïques, són els únics que no tenen impacte. Els cotxes elèctrics i l'hidrogen verd comportaran un gran consum energètic, fenomen afegit al fet que no es podrà satisfer amb parcs solars i eòlics. L'enorme consum que comportarà la transició energètica en portarà a un atzucac si no hem tingut temps de crear els centres de generació amb renovables.

Al llibre no s'està de denunciar que pesticides, herbicides i fungicides enverinen el territori (com el glisofat o els neonicotinoïdes) i es posiciona contra els lobbies agroquímics, farmacèutics i agroalimentaris, que ens deixen sense abelles i sense papallones com Bayer o Monsanto. El Parlament de Catalunya té la responsabilitat de prohibir-los aplicant el principi de precaució. S'ha demostrat el seu impacte sobre les abelles i les papallones. Però Bayer i Monsanto segueixen essent poderosos lobbies que actuen sobre el Departament d'Agricultura. Caldrà esperar la reglamentació definitiva de la UE, quan la contaminació sigui acumulativa i duri decennis a desaparèixer?

Fa poc Mateo Valero, director del Barcelona Supercomputing Center, deia que els GAFAs (Google, Apple, Facebook i Amazon) ens han pres la mida del vestit i ara ens el volen canviar. Com plantar-los cara si ja ens ve l'onada de la 5G? La revolució digital i l'expansió de la tecnologia 5G, sense previ debat, ens porta a un model de societat autoritari, orwellià, sense ànima. No oblidem l'impacte electromagnètic sobre la salut humana de milers de noves antenes i centenars de satèl·lits orbitals. L'aliança del «capitalisme verd» amb l'oligopoli digital pot impedir la consolidació d'una revolució democràtica per un món més just i ecològic.

Els seus assaigs sortien en el mateix moment que la traducció al català dels «best sellers» de Bill Gates i Naomi Klein, que també parlen de com fer front al canvi climàtic. Se sent identificat amb les seves propostes o el «Green New Deal» amaga el nou «capitalisme verd»? Em sento solidari a les posicions antinuclears de Naomi Klein. En canvi, discrepo de Bill Gates quan defensa en el seu llibre el gas natural, la fisició i la fusió com a energies de transició ecològica. El magnat de Microsoft ha guanyat un contracte de 4.000 milions de dòlars del Govern d'Estat Units per la seva empresa Terra Power destinat a construir el reactor nuclear Demo de quarta generació i refrigerat mitjançant el sodi. Hi ha un excés d'optimisme sobre el «Green New Deal». Les majors energètiques segueixen impulsant noves prospeccions de petroli, gas i urani arreu del planeta i van rebent subvencions dels estats que varen signar els acords de Paris.

Vist que estem abocats al deteriorament del territori, quines zones de Catalunya seran les més afectades pel canvi climàtic? Els deltes, tant de l'Ebre com del Llobregat, les platges, els Pirineus; la biodiversitat

«El model SOS Costa Brava és el més adient per pressionar el Govern»

«Uns consellers es diuen partidaris de la sostenibilitat, altres opten pel creixement i la defensa de l'energia nuclear i el gas natural»

«Bayer i Monsanto segueixen essent poderosos 'lobbies' que actuen sobre el Departament d'Agricultura»

«El 'lobby' turístic s'hauria de preguntar per la seva responsabilitat de no haver fomentat l'energia solar a tota la Costa Brava»

l'ecosistema marí. Sap una cosa? No hi haurà vacances per al canvi climàtic. Ili'n diré una altra: sense sobirania energètica, no hi haurà independència.

El nou govern català pot fer front a l'estat d'urgentíssima emergència? Si es mantenen les actuals estructures de govern, no ho crec. Els diferents departaments no defensen un mateix objectiu destinat a la mitigació i adaptació del canvi climàtic. Uns diuen que volen conservar el territori, altres seguir-lo explotant. Uns consellers es diuen partidaris de la sostenibilitat, altres opten pel creixement i la defensa de l'energia nuclear i el gas natural. Correm el risc que, quan arribem a la independència, en trobem amb un territori més trinxat del que ja tenim.

Alternativa Verda demanava fa anys una Vicepresidència de Transició Ecològica i Energètica... Efectivament, un Vicepresidència de caire transversal que aglutini Territori, Energia, Agricultura i, fins i tot, Consum; que sigui el contrapès de la Vicepresidència d'Economia i Finances.

Laura Borràs exposà en campanya electoral que si era presidenta no contractaria empreses de l'Íbex 35. Quina relació ha de tenir el Govern de la Generalitat amb aquestes empreses? Va ser un error. Amb l'Íbex 35 hem de dialogar i pactar. Quin remei! Dialogar, però, tenint un full de ruta de la transició energètica clar. Endesa ha de deixar la propietat de les deu centrals del Pirineu lleidatà que ja tenen vençuda la seva

concessió administrativa de 75 anys i acceptar, com també ho ha de fer Iberdrola, un pla de tancament i desmantellament de les centrals nuclears d'Ascó i Vandellòs.

Els nous moviments sorgits arran de les accions de Greta Thunberg, Extinction Rebellion i Fridays for Future, que tenen la seva correspondència a Catalunya, els considera la continuïtat d'aquell Movement Ecologista Català dels anys 70 i 80? O creu que associacions com SOS Costa Brava són més eficients per pressionar als governants? Sí, els considero una continuïtat dels nostres ideals. Seria convenient, però, un intercanvi intergeneracional. Ara bé, de moment i sense l'existència d'un partit ecologista català, respectat i amb representació parlamentària, el model SOS Costa Brava és el més adient per pressionar al Govern.

Quina opinió li mereix el projecte del parc eòlic Tramuntana a l'entorn del golf de Roses? Girona només autoprodueix el 15% de l'electricitat que consumeix. D'alguna manera haurem de contribuir a l'autosuficiència amb renovables per al 2050. Aquest parc, amb una proposta total de potència de 1000 MW, equivalent a un reactor nuclear, pot acabar cobrint la totalitat de la demanda. El lobby turístic que hi està en contra per un «reaccionari principi d'estètica paisatgista» s'hauria de preguntar per la seva responsabilitat de no haver fomentat l'energia solar a tota la Costa Brava. Potser ara no serien urgents projectes com aquest.

Si a vostè el fessin Conseller de Medi Ambient, quines serien les cinc primeres accions que faria? Vol dir Vicepresident, no? Accepto el repte de la seva pregunta. Fem ficció, amb modèstia: 1) Reorganitzar la Generalitat i l'Administració en funció del full de ruta de la transició energètica. 2) Negociar amb el Govern espanyol un Consell de Seguretat Nuclear Català per concertar la desnuclearització. 3) Fer un Pla d'acció per regenerar les capes freàtiques contaminades pels nitrats i un pla integral de reciclatge i residu zero. 4) Aprovar una Llei de fiscalitat ecològica justa i solidària. 5) Fer un Pla d'extensió de l'energia solar a tots els municipis i rehabilitació energètica dels habitatges de tot el país. 6) Crear una empresa pública d'energia a partir de les centrals hidroelèctriques del Pirineu lleidatà.

En el llibre diu que, tard o d'hora, sorgirà un moviment popular que reclamarà la nacionalització dels sectors energètics (aigua, gas, electricitat). I advoca per una autoritat climàtica mundial, una mena d'ONU del Medi Ambient i d'un Tribunal Mediamient internacional, també. La nova governança del planeta requereix una Organització Mundial del Medi Ambient amb l'autoritat d'un Consell de Seguretat de les Nacions Unides. Com a suport legislatiu la creació, com demanen un grup d'advocats europeus, un Tribunal Penal Internacional del Medi Ambient per jutjar els delictes ecològics i els ecocidis. La reforma de les Constitucions seria també un pas per reclamar el control democràtic dels béns comuns naturals, com vam redactar el Grup Constituint l'article 54 del projecte d'una Constitució republicana. Desitjaria que aquests ideals no quedin en un brindis al sol.